

Definice a vymezení ICT služeb

pro účely technologické platební bilance

Definice služeb v oblasti informačních a komunikačních technologií (dále jen ICT služby) vychází z definice OECD pro ICT produkty, která říká, že hlavní funkcí ICT zboží a ICT služeb je uskutečnění nebo umožnění komunikace nebo zpracování informací, včetně jejich přenosu a zobrazení elektronickou cestou (OECD 2009).

Při interpretaci údajů o zahraničním obchodu s ICT službami je třeba brát v potaz, že většina těchto transakcí se uskutečňuje mezi podniky v rámci jejich nadnárodní skupiny podniků.

ICT služby byly pro účely technologické platební bilance vymezeny ČSÚ na základě následující mezinárodní klasifikace: Rozšířená klasifikace služeb v platební bilanci z roku 2010 (Extended Balance of Payments Services Classification - **EBOPS 2010**)¹, která poskytuje detailnější členění jednotlivých kategorií služeb definovaných v rámci šestého vydání Manuálu k sestavení platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí (BPM6)².

Český statistický úřad rozdělil ICT služby prostřednictvím jednotlivých položek **číselníku služeb** používaného v rámci přímého šetření ČSÚ o vývozu a dovozu služeb (ZO 1-04)³ a výše zmíněné klasifikace EBOPS 2010 do následujících hlavních kategorií:

1) Telekomunikační služby (EBOPS 2010: kód SI1 - Telecommunications services)

- Telekomunikační služby prostřednictvím pevné sítě (Číselník služeb: 611)
- Bezdrátové telekomunikační služby (Číselník služeb: 612)
- Ostatní telekomunikační služby (Číselník služeb: 613 a 619)

Poznámka: Podstatnou část telekomunikačních služeb tvoří transakce mezi českými a zahraničními telekomunikačními operátory. V případě telefonního hovoru z ČR do zahraničí český operátor obdrží platbu od zákazníka-volající osoby (jde o tuzemskou transakci, která se do statistiky zahraničního obchodu se službami nevykazuje) a zaplatí zahraničnímu operátorovi za uskutečnění mezinárodního hovoru jeho prostřednictvím, tj. za dovoz telekomunikační služby. V případě telefonního hovoru ze zahraničí do ČR český operátor obdrží platbu od zahraničního operátora za to, že jeho prostřednictvím mohl uskutečnit mezinárodní hovor, tj. za vývoz telekomunikační služby.

2) Počítačové služby – IT poradenství a související služby (EBOPS 2010: kód SI22 - Computer services other than software)

- Poradenství v oblasti počítačů (Číselník služeb: 620x)
- Zpracování dat, hosting a související služby (Číselník služeb: 6311)
- Oprava a údržba počítačů (Číselník služeb: 951)

Poznámka: Služby v oblasti výpočetní techniky tvoří především **poradenské služby** v oblasti technického (hardware) a programového (software) vybavení počítačů včetně jeho zavádění (počítačová školení), upgradu a rovněž **údržba a oprava** tohoto vybavení. Mezi služby v oblasti výpočetní techniky patří také služby související se **zpracováním dat**, což jsou především služby v oblasti zpracování dat, analýzy a tvorba a správa webových stránek.

¹ <https://www.oecd.org/sdd/its/EBOPS-2010.pdf>
<http://unstats.un.org/unsd/tradeserv/tfsits/msits2010/ebops2cpc.htm>
<http://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade-in-services/methodology>

² <https://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/bopman6.htm>

³ https://www.czso.cz/csu/czso/zo_se_sluzbami

3) **Počítačový software – Programování a související služby** definované pro účely technologické platební bilance (EBOPS 2010: kódy SI21 - Computer software a SH3 - Licences to reproduce and/or distribute computer software)

- Originální počítačový software (Číselník služeb: 6201)
- Ostatní počítačový software (Číselník služeb: 582X)
- Licenční poplatky za právo šířit nebo distribuovat počítačový software (Číselník služeb: 58295)

Poznámka č.1: Mezi počítačový software je zahrnut nákup a prodej individuálně přizpůsobeného **softwaru na zakázku a jeho aplikací (originální počítačový software)**, vč. nákupu a prodeje vlastnických práv k tomuto softwaru nebo licenčních poplatků za používání tohoto softwaru. Dále sem patří nákup a prodej **standardního softwaru a aplikací dodávaných přes internet**, vč. nákupu a prodeje vlastnických práv k tomuto softwaru nebo licenčních poplatků za používání tohoto softwaru. *Mezi počítačové služby nepatří nákup nebo prodej standardních softwarových balíčků dodávaných na fyzických nosičích (CD-ROM, flash disk atd.) nebo jako součást hardwarového vybavení (např. produkty Microsoft), které se považují za zboží a vykazují se ve statistice zahraničního obchodu se zbožím. Mezi počítačové služby nepatří ani nákup nebo prodej trvalých licencí k užívání standardních softwarových balíčků dodávaných na fyzických nosičích nebo jako součást hardwarového vybavení.*

Poznámka č.2: Data za počítačový software **nezahrnují** v mezinárodním srovnání údaje za Licenční poplatky za právo šířit nebo distribuovat počítačový software - Licences to reproduce and/or distribute computer software (EBOPS 2010 kód SH3), jelikož pro většinu zemí tyto údaje nejsou samostatně k dispozici.

Poznámka č.3: Metodika k sestavení platební bilance definuje Počítačový software pouze kódem SI21. Kód SH3 se zahrnuje do Poplatků za využívání duševního vlastnictví j.n. (viz Manuál k sestavení platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí (BPM6)).

Vymezení ICT služeb podle číselníku služeb

(definované pro účely technologické platební bilance)

Telekomunikační služby

611 Telekomunikační služby prostřednictvím pevné sítě

Telekomunikační služby představují přenos zvuku, obrazu nebo dalších informací prostřednictvím telefonu, telexu, telegramu, radiového a televizního kabelu a vysílání, družice, elektronické pošty, faksimilního spojení atd.; nezapočítává se avšak hodnota přenášené informace.

Včetně	S vyloučením
- služeb poskytovaných přímo zahraničním operátorem (např. telefonní hovor uskutečněný přímo přes zahraničního mobilního operátora)	- instalace a montáže telefonních sítí (patří do 432Z nebo 432T - <i>stavební práce v zahraničí / v tuzemsku</i> nebo 332 <i>montáže a instalace</i>)

612 Bezdrátové telekomunikační služby

Zahrnují přenos zvuku, obrazu a dalších informací prostřednictvím bezdrátové mobilní sítě.

613 Satelitní telekomunikační služby

Obsahují přenos zvuku, obrazu a dalších informací prostřednictvím satelitů a družic.

619 Ostatní telekomunikační služby

Zahrnují přenos zvuku, obrazu nebo dalších informací prostřednictvím např. elektronické pošty, podnikové sítě, služby páteřního vedení internetu a on-line přístupu včetně poskytování přístupu na internet, telekonferenční služby a ostatní pomocné služby.

Včetně	S vyloučením
- služeb podnikové sítě	- služeb správy databází a doprovodných služeb výpočetní techniky zajišťujících přístup k datům a jejich užívání, které jsou poskytovány s použitím databázových serverů (patří do 6311- <i>zpracování dat a hosting</i> a 6312 - <i>webové portály</i>)

Počítačové služby – IT poradenství a související služby

(definované pro účely technologické platební bilance)

620X Poradenství v oblasti počítačů

Jedná se o služby v oblasti technického (hardware) a programového (software) vybavení počítačů a služby související se zpracováním dat kromě dodávek softwaru (viz kódy 6201 - originální počítačový software a 582X – ostatní počítačový software).

Včetně	S vyloučením
<ul style="list-style-type: none">- hardwarového a softwarového poradenství a služeb v oblasti zavádění hardwaru a softwaru- služeb obnovy dat po zhroutilí systému- poradenství a poskytování pomoci v otázkách týkajících se řízení počítačových zdrojů - analýz, navrhování a programování systémů připravených k užívání (vč. vytváření a navrhování webových stránek) a technického poradenství ohledně softwarového vybavení- údržby systémů a jiných pomocných služeb, např. školení požádaných v rámci poradenství - služby související se zpracováním dat, např. zadávání dat, tabulace a zpracování dat v režimu sdílení času	<ul style="list-style-type: none">- individuálně přizpůsobeného softwaru (patří do 6201- originální počítačový software)- standardního softwaru dodávaného přes internet (patří do 582X - ostatní počítačový software)- standardních softwarových balíčků dodávaných na nosičích (CD-ROM, flash disk atd.) nebo jako součást hardwarového vybavení – např. produkty Microsoft (považují se za zboží a vykazují se na Jednotných správních dokladech a výkazech pro Intrastat)- nákupu a prodeje nosiče s iniciačním kódem nebo dokoupení práv (již dříve nainstalovaný software je přístupný až po dokoupení tohoto kódu či práv)- licenčních poplatků za autorizované používání počítačových programů (patří do 6201 - originální počítačový software a 582X - ostatní počítačový software)- databázových služeb (patří do 6399 - ostatní informační služby) - počítačových kurzů pro veřejnost (patří do 850 - služby v oblasti vzdělávání)

6311 Zpracování dat, hosting a související služby

Zahrnuje zadávání a zpracování dat včetně obnovy dat po zhroutilí systému, hosting, analýzy, navrhování a programování systémů připravených k užívání, navrhování a vytváření webových stránek včetně poskytování na serveru pro umístování webových stránek klientů, správu počítačového vybavení.

S vyloučením
- databázových služeb (patří do 6312 - webové portály)

951 Ostatní služby v oblasti výpočetní techniky

Zahrnuje údržbu a opravy počítačů a periferních zařízení.

Počítačový software - Programování a související služby

(definované pro účely technologické platební bilance)

6201 Originální počítačový software

Zahrnuje nákup a prodej originálů individuálně přizpůsobeného softwaru na zakázku a jeho aplikací, vč. nákupu a prodeje vlastnických práv k tomuto softwaru. Patří sem také licenční poplatky za autorizované používání originálů individuálně přizpůsobeného softwaru (používání softwaru, nikoliv jeho kopírování a distribuování).

Včetně	S vyloučením
<ul style="list-style-type: none"> - vývoje, výroby, dodávek a dokumentace individuálně přizpůsobeného softwaru, vč. operačních systémů vyrobených na zakázku pro konkrétního uživatele - nákupu a prodeje nosiče s iniciačním kódem nebo dokoupení práv (již dříve nainstalovaný software je přístupný až po dokoupení tohoto kódu či práv) - licenčních poplatků za autorizované používání počítačových programů 	<ul style="list-style-type: none"> - licenčních poplatků za šíření nebo distribuci počítačového softwaru (patří do 58295 - licenční poplatky za právo šířit nebo distribuovat počítačový software)

582X Ostatní počítačový software

Patří sem nákup a prodej standardního softwaru a aplikací dodávaných přes internet, vč. nákupu a prodeje vlastnických práv k tomuto softwaru. Dále pak licenční poplatky za autorizované používání standardního softwaru dodávaného přes internet nebo na fyzických nosičích (CD-ROM, flash disk atd.; pouze nejedná-li se o trvalou licenci). Licenční poplatky se vztahují jen na používání softwaru, nikoliv na jeho kopírování a distribuování.

Včetně	S vyloučením
<ul style="list-style-type: none"> - standardních softwarových balíků dodávaných přes internet - nákupu a prodeje nosiče s iniciačním kódem nebo dokoupení práv (již dříve nainstalovaný standardní software je přístupný až po dokoupení tohoto kódu či práv) - licenčních poplatků za autorizované používání standardních počítačových programů 	<ul style="list-style-type: none"> - standardních softwarových balíků dodávaných na fyzických nosičích (CD-ROM, flash disk atd.) nebo jako součást hardwarového vybavení – např. produkty Microsoft (považují se za zboží a vykazují se na Jednotných správních dokladech a výkazech pro Intrastat) - trvalé licence k užívání standardních softwarových balíků dodávaných na fyzických nosičích nebo jako součást hardwarového vybavení

58295 Licenční poplatky za právo šířit nebo distribuovat počítačový software

Licence k šíření nebo distribuci počítačového softwaru představují poplatky za využívání licence k reprodukování nebo distribuci počítačových programů (Př.: výrobce PC, chce-li do počítačů, které vyrábí, použít určitý software, musí zaplatit licenční poplatek za šíření nebo distribuci softwaru).

Dovoz: poplatky, které tuzemec (nabyvatel práv) hradí cizozemci (poskytovatel práv)

Vývoz: poplatky, které cizozemec (nabyvatel práv) hradí tuzemci (poskytovatel práv)

S vyloučením
<ul style="list-style-type: none"> - licenčních poplatků za autorizované používání počítačových programů (patří do 6201 - originální počítačový software a 582X - ostatní počítačový software)

Poznámky k publikovaným údajům za zahraniční obchod s ICT službami:

- 1) Data, která jsou využívána i pro statistiku ICT služeb, pocházejí z výsledků přímého šetření ČSÚ o **Vývozu a dovozu služeb (ZO 1-04⁴)**. V tomto šetření používá ČSÚ **Číselník služeb pro výkaz ZO 1-04⁵**. *Poznámka:* V roce 2011 došlo ke změně uvedeného číselníku, což umožnilo detailnější členění služeb. V tomto detailnějším členění jsou k dispozici data od r. 2008. Údaje za předchozí období jsou k dispozici v menší podrobnosti.
- 2) Při interpretaci údajů o zahraničním obchodu s ICT službami je třeba brát v potaz, že většina těchto transakcí se uskutečňuje mezi podniky v rámci jejich nadnárodní skupiny.
- 3) Peněžní údaje v tabulkách jsou uvedeny v mil. Kč. Propočty byly provedeny ze zdrojových dat, která byla v tis. Kč. Případný nesoulad mezi propočtenými či sumovanými údaji může být způsoben zaokrouhlením.
- 4) Data k **mezinárodnímu srovnání** byla zpracována ČSÚ z veřejně dostupné databáze Eurostatu: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade-in-services/data/database>. Tato databáze obsahuje data statistiky zahraničního obchodu se službami jednotlivých členských států EU kompilovaná v souladu s Manuálem k sestavení platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí (BPM6) a Manuálem pro statistiku mezinárodního obchodu se službami (MSITS2010). Definice OECD pro ICT služby v rámci technologické platební bilance zahrnuje do kategorie Počítačový software nejen software, ale také Licenční poplatky za právo šířit nebo distribuovat počítačový software (tj. kódy SI21 a SH3 podle EBOPS2010). Naproti tomu BPM6 a MSITS2010 definují Počítačový software pouze kódem SI21. Z důvodu rozdílné definice položky Počítačový software nejsou data z databáze Eurostatu plně srovnatelná s daty v technologické platební bilanci.
- 5) Údaje publikované za ČR ze zdrojů ČSÚ jsou k dispozici v podrobnějším členění v porovnání s údaji, které jsou k dispozici z databáze Eurostatu, a to v důsledku detailnějšího vymezení těchto služeb v rámci šetření ZO 1-04 v porovnání s údaji vyžadovanými od členských zemí EU pro potřeby evropského srovnání.
- 6) Zahraniční obchod se službami celkem v rámci platební bilance zahrnuje podle BPM6 tyto hlavní položky: **Výrobní služby u cizích fyzických vstupů** (zboží k zušlechtnění) - Manufacturing services on physical inputs owned by others (SA); **Opravy a údržba** - Maintenance and repair services n.i.e. (SB); **Dopravní služby** - Transport (SC); **Cestovní ruch** - Travel (SD); **Stavební práce** - Construction (SE); **Pojišťovací služby a penzijní financování** - Insurance and pension services (SF); **Finanční služby** - Financial services (SG); **Poplatky za využívání duševního vlastnictví jinde neuvedené** - Charges for the use of intellectual property n.i.e. (SH), **Telekomunikační, počítačové a informační služby** - Telecommunications, computer, and information services (SI); **Ostatní podnikatelské služby** - Other business services (SJ); **Osobní, kulturní, zábavní a rekreační služby** - Personal, cultural, and recreational services (SK) a **Výrobky a služby vládních institucí jinde neuvedené** - Government goods and services n.i.e. (SL).

⁴ Podrobnější informace o šetření ZO 1-04 jsou k dispozici na stránkách ČSÚ pod odkazy:

https://www.czso.cz/csu/vykazy/zo-1-04-ctvrtletni-vykaz-o-dovozu-a-vyvozu-sluzeb_psz_2018
<https://www.czso.cz/documents/10180/23198590/mpzo2018.pdf/92473117-1967-4e50-8167-65ba0c7ba018?version=1.1>

⁵ Číselník je možné nalézt na:

<https://apl.czso.cz/pll/vykwww/pdf.download?xid=241&xmutace=0&xtyp=T>
https://www.czso.cz/csu/czso/zo_se_sluzbami